

**ЗВІТ ПРО ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ
ПРОЄКТУ ПРОГРАМИ ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ
З ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПУ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА
НА ОСНОВІ НРК 6, НРК 7**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт програми із предметного тесту з педагогіки та психології єдиного фахового вступного випробування для вступу на здобуття ступеня магістра на основі НРК 6, НРК 7 (далі – проєкт програми ЄФВВ) розроблено відповідно до підпункту 26 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту».

Відповідно до частини 10 статті 44 Закону України «Про вищу освіту» передбачається, що у 2024 році прийом для здобуття ступеня магістра за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» (крім спеціальності 017 «Фізична культура і спорт») та 053 Психологія на основі ступеня бакалавра чи магістра відбуватиметься у формі єдиного фахового вступного випробування (далі – ЄФВВ) з педагогіки та психології.

Відповідно до підпункту 26 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» закону України «Про вищу освіту», підпункту 2 і 4 пункту 2, підпункту 1 пункту 8 розділу III Порядку організації та проведення вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (Магістерський) рівень вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 квітня 2023 р. № 418, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 травня 2023 р. за № 746/39802

Проєкт програми ЄФВВ складається із чотирьох розділів: Основи педагогіки та психології 15%, Історія і теорія педагогіки та психології 25%, Методи дослідження у педагогіці та психології 15%, Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості 45%.

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проєкт програми ЄФВВ було розміщено 26 лютого 2024 р. на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorenniya-proyekt-programi-predmetnogo-testu-z-pedagogiki-ta-psihologiyi-yefvv-dlya-vstupu-na-zdobuttya-stupenya-magistra-na-osnovi-nrk-6-nrk-7>

Зауваження та пропозиції до проєкту програми приймалися через https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf53jRXJ806wBEzQXkeKKOoszL_noShZPrS5uoL7e2XxikkCw/closedform до 12 березня 2024 р. Контактна особа для

надання консультацій: Світлана Дідусенко, тел. (044) 481-32-37, svitlana.didusenko@mon.gov.ua.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надійшли зауваження та пропозиції від восьми адресантів:

Носовець Наталії Михайлівни, к. пед. н., доцент ppmtpn@gmail.com;
igor.raikivskyi@pnu.edu.ua;
kaf-osvitology@hnpu.edu.ua;

Половінової Олени Анатоліївни, завідувача кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Університет Грінченка, кандидата педагогічних наук, доцента o.polovina@kubg.edu.ua

Кротенко Анастасії Романівни nastyaburakova0@gmail.com;

Олесі Любашенко, доктора педагогічних наук, професора, гаранта ОП ОС «Магістр»;
myroslava.kulesha@pnu.edu.ua.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

Загальні пропозиції:

Олеся Любашенко, доктор педагогічних наук, професор, гарант ОП ОС «Магістр»:

проект програми тесту надзвичайно неоднорідний. Метою таких текстів є перевірка готовності НАВЧАТИСЯ в магістратурі, умінь розширювати свій професійний і науковий потенціал. Тому розділи 1, 2 переважно підходять для випускників бакалаврату; на основі цих знань справді можна здобувати магістерську кваліфікацію. як і в Європі. Натомість розділи 3-4 виглядають як перевірка випускників- магістрів (PhD, доцентів і професорів, нобеліатів , а не вступників. Ну справді, немає сенсу йти до магістратури людині яка вивчила всі рівні дев'яції поведінки, володіє зазначеними методами досліджень, все знає про суїцидальні установки тощо. Хто і чому її тоді навчатиме в магістратурі? Навіщо перевіряти це у бакалаврів, наприклад, учителів української мови, історії, математики, які хочуть далі поглиблювати знання в магістратурі, бути творчими вчителями-дослідниками в школі, розробляти свої навчальні технології? Можливо, їх і потрібно буде навчати у магістратурі типам виборок, статметодам, якщо їм це прислужиться в дослідженні. Але на те й магістратура...

ivory.roth666@gmail.com Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

1. Змістова складова предметного тесту розрахована на всі спеціальності, які входять у галузь 01 Освітні науки, зокрема спеціальність 012 Дошкільна освіта, проте зміст питань, в своїй більшості, виходить за межі програмних результатів бакалаврської підготовки з цієї спеціальності. Крім того, зовсім відсутні питання з дошкільної освіти. Така сама ситуація зі спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

2. В документі використовуються поняття «школяр», «учень», «школа», однак в сучасному законодавстві вживаються поняття «здобувачі освіти», «заклади освіти» тощо.

3. Передбачуваний зміст Програми (проект) частково перекриває вимоги стандартів вищої освіти до підготовки магістрів зі спеціальностей 011, 012, 013.

4. Упровадження в практику єдиного фахового вступного іспиту ускладнює процедуру вступу здобувачів освіти на магістерські програми, тим самим створюючи умови для відтоку потенційних вступників для навчання за кордон.

Кротенко Анастасія Романівна nastyaburakova0@gmail.com

Загальне зауваження - час ідеї та запровадження проекту. Мене, як вступника 2024 року, дуже тривожить даний проект, адже вже за 2 дні весна - час, коли до екзаменів я вже мала почати готуватися. Однак з неочікуваною новиною про новий проект, я не можу спокійно готуватися, адже не знаю, яка програма тесту. У мене є тільки збірник-конспект підготовки до Психології та Соціології. Тож я відчуваю стрес, тривогу та страх. Я вважаю дану ідею абсолютно доречною, адже психологія більш дотична до педагогіки, аніж до соціології. Проте, якщо б запровадження проекту було або напочатку вересня 2023, або вже у вересні 2024 для вступників 2025 року. Дякую за можливість бути почутою! Як студентці 4 курсу, мені це надзвичайно важливо й дуже приємно!

Половіна Олена Анатоліївна, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Університет Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент o.polovina@kubg.edu.ua

Програма предметного тесту з педагогіки та психології містить термінологію, яка не ураховує теоретичні наукові розвідки останніх 10 років і не відповідає сучасним підходам до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти та закладах загальної середньої освіти.

igor.raikivskyi@pnu.edu.ua

Освітня програма на бакалаврському рівні передбачає підготовку висококваліфікованих фахівців, які володіють знаннями не тільки з педагогіки, психології і дидактики, але й з історії України, всесвітньої історії, що дозволяє випускникам вирішувати стандартні й нестандартні комплексні задачі в професійній педагогічній діяльності в основній (базовій) середній школі або в процесі навчання, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти предметну (галузеву) компетентність визначено як «набутий учнями в процесі навчання досвід специфічної для певного предмета діяльності, пов'язаний із засвоєнням, розумінням і застосуванням нових знань», а предметну компетенцію – як «сукупність знань, умінь та характерних рис у межах змісту конкретного предмета, необхідних для виконання учнями певних дій з метою розв'язання навчальних проблем, задач, ситуацій». Основна мета бакалаврської програми полягає в наданні студентам загальних та фундаментальних знань у вибраній галузі. Значний сегмент навчальних предметів історичного циклу передбачає формування предметної (історичної) компетентності. Щодо магістерської програми, то вона є наступним рівнем вищої освіти після бакалаврату, спрямована на поглиблене дослідження та спеціалізацію студентів у конкретній галузі, а не на вивчення базових предметів.

На магістерському рівні передбачена підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати складні задачі дослідницького та інноваційного характеру в галузі освіти й історії з глибокими фундаментальними знаннями і навичками міждисциплінарного історичного дослідження, здійснювати професійну діяльність вчителя історії в закладах загальної середньої освіти (профільний рівень), забезпечувати зв'язок між історичною наукою і суспільною свідомістю у професійній науковій та педагогічній діяльності, здійснювати інновації, що характеризуються невизначеністю умов і вимог. За цих умов питання з історії педагогіки при вступі в магістратуру, на нашу думку, не відповідають компетентностям і програмним результатам ОП «Середня освіта (історія)» ні бакалаврського, ні магістерського рівня. Вони не формують компетентності учнів, зафіксовані в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти. Натомість для студентів ОП «Середня освіта (Історія)» набагато більшу актуальність мають практичні питання, пов'язані з безпосередньою організацією навчального процесу в закладах загальної середньої освіти, сучасною методикою навчання історії, здійсненням виховної роботи з учнями і т. п. Для вступу на магістерську програму "Середня освіта (Історія)" доцільно перевіряти якимось чином (є різні варіанти) і знання абітурієнтів з історії, методики навчання історії, бо з власного досвіду далеко не кожний блискучий педагог і психолог може бути добрим вчителем історії. Для цього потрібно мати, як мінімум, належні знання з історії, а їх взагалі не планується перевіряти. Виходить, що можна за короткий час навчання в магістратурі набути відповідні компетентності (якщо їх немає, при вступі на ОП магістерського рівня вони не перевіряються), що в нашому розумінні неможливо.

Носовець Наталія Михайлівна, к. пед. н., доцент ppmtpn@gmail.com

Вважаємо, що програма ЄФВВ перевантажена посталями. 2. Тест передбачає, як правило, вибір правильної відповіді з кількох запропонованих. Але означення одних і тих самих термінів в різних підручниках та наукових працях з педагогіки та психології часто відрізняються. Постає питання, за якими підручниками буде складатись тест, та наскільки питання і відповіді тесту будуть корелювати з відповідними визначеннями з різних підручників та наукових праць, що використовуються в освітньому процесі.

У розділ 1. Основи педагогіки та психології

Олеся Любашенко, доктор педагогічних наук, професор, гарант ОП ОС «Магістр» пропонує

1.2.8. краще опановувати вже в магістратурі. Для вступу додала б більше про суб'єктів навчання, їхні ролі: тьютор, асистент, слухач, курсант. Це ж антропологічна галузь.

Пропозицію відхилено.

myroslava.kulesha@pnu.edu.ua

До п.1 1.6 додати перелік основних галузей психології. Так як було зроблено в п.1.1.4

Пропозицію відхилено.

Половіна Олена Анатоліївна, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Університет Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Педагогіка - наука про виховні та дидактичні впливи на особистість з урахуванням вікових особливостей розвитку й має оперувати категоріями, які є універсальними в освіті: не вчитель, а педагог, не учень - а здобувач освіти, не форми навчання, а форми освітньої взаємодії, не навчально-виховний процес, а освітній процес (освіта - комплексна дефініція, яка акумулює розвиток, виховання, навчання) тощо. Зводити термінологічне поле до категорій учень - учитель - неправомірно.

Пропозицію відхилено.

Науково-педагогічні працівники кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

1. Вважаємо за необхідне до п. 1.1.3 додати термін «формування», оскільки він відноситься до базових категорій педагогіки.

Пропозицію враховано.

Прибрати питання п. 1.2.7. «Закономірності та принципи навчання, виховання як основних механізмів соціалізації та розвитку особистості учня» (повторення змісту п.п. 4.1.3. та 4.2.2.)

Пропозицію частково враховано.

З метою охоплення психолого-педагогічних аспектів навчання та виховання конкретизовано «закономірності психічного розвитку» та залишено поняття «принципи» як фундаментальні для розуміння педагогів та психологів базові правила, положення, яким керуються фахівці у процесі реалізації процесів навчання, виховання та розвитку особистості.

У розділ 2. Історія і теорія педагогіки та психології

Олеся Любашенко, доктор педагогічних наук, професор, гарант ОП ОС «Магістр»

Розділ загалом гармонійний. Забрала б формулювання 'Етапи психосексуального розвитку особистості. Механізми психологічного захисту особистості'. Це не перевіряє готовність бакалавра вчитися в магістратурі.

Пропозицію відхилено.

myroslava.kulesha@pnu.edu.ua

Додати до розділу 2 Культурно-історичну теорію розвитку психіки ,теорію вищих психічних функцій, поняття про інтеріоризацію Л. Вигодського

Пропозицію відхилено

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Постановка питань розділу суперечить змісту стандартів підготовки бакалаврів у галузі знань 01 Освітні науки, зокрема, які представлені у результатах навчання. В них не передбачається вивчення теорій окремих персоналій через призму біографістики як це закладено в Програмі.

2. Вважаємо за необхідне вилучити концепцію соціально-особистісного виховання А. Макаренка.

3. Зовсім відсутні питання, які б розкривали філософію Нової української школи.

4. У Програмі завеликий відсоток питань, присвячених історії педагогіки та психології з огляду на те, що сегмент історії педагогіки та психології в програмах педагогічної підготовки бакалаврів дуже обмежений й має оглядовий характер. Якщо планують

Пропозицію відхилено.

Половіна Олена Анатоліївна, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Університет Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Цей розділ нівелює низку досліджень: С.Русової, Б.Грінченка, Наталії та Тимофії Лубенців. Не згадуються напрацювання Г.Костюка з дослідження особливостей психічного розвитку дітей раннього й дошкільного віку. Ігноровано представників Харківської психологічної школи (О.Запорожець) та ін.

Пропозицію відхилено

igor.raikivskyi@pnu.edu.ua

Пропонуємо скоротити блок питань «Історія і теорія педагогіки та психології» до 10 %

Пропозицію відхилено

Носовець Наталія Михайлівна, к. пед. н., доцент ppmtpn@gmail.com

Потребує скорочення. Містяться питання, що вимагають знання праць педагогів і психологів, ідеї яких цікаві лише фахівцям з історії педагогіки та психології. Наприклад: Психологія як наука про безпосередній досвід: В. Вундт (більше для психологічних спеціальностей), Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича (розглядають у філософії). У той же час, прізвищ багато, але деякі «другорядні», а наприклад С.Русової немає

Пропозицію відхилено.

У розділ 3. Методи дослідження у педагогіці та психології

Олеся Любашенко, доктор педагогічних наук, професор, гарант ОП ОС «Магістр»

Вилучила б узагалі!. Немає вимоги вимог до бакалаврів робити повноцінні дослідження, провадити експеримент; це якраз вони й робитимуть у магістратурі. Загальні зауваження про педагога -дослідника і його якості можна увести до

Розділу 1. Натомість можна перевірити бажання і готовність бути науковцем: порівнювати, аналізувати, узагальнювати, визначати головне, реферувати. Тести тут потрібні з прикладами, гадаю. Можна дати натомість Розділ 3 як тести за 3-ма-5-ма важливими працями, які вступникові варто прочитати, наприклад:

Стівен Кові 'Лідер у мені',

Кен Робінсон, Лу Ароніка «Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту»

Пропозицію відхилено.

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

1. Питання цього розділу значною мірою покривають стандарти вищої освіти підготовки магістрів у галузі 01 Освітні науки спеціальностей 011, 012, 013 і не входять у зміст підготовки бакалаврів (або розглядаються побічно).

2. Включені в Програму питання описують застарілу та/або специфічну логіку й процедури сучасних психолого-педагогічних досліджень

Пропозицію відхилено

Половіна Олена Анатоліївна, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Університет Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Фактично усі категорії цього розділу частково є предметом ознайомлення на бакалавріаті. Проте, фундаментально вони вивчаються власне на магістерській програмі та закріплюються під час написання магістерського дослідження. Також викликають сумніви деякі дефініції. Зокрема, "гіпотеза дослідження" (не передбачена навіть у написанні дисертацій).

Пропозицію відхилено

Науково-педагогічні працівники кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

Рекомендуємо вилучити окремий розділ 3 «Методи дослідження у педагогіці та психології» з таких причин: 6 рівень Національної рамки кваліфікацій не передбачає оволодіння здобувачами освіти вміннями та навичками дослідницької діяльності, а це передбачено 7 рівнем означеної рамки кваліфікацій (спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур); підготовка до проведення психолого-педагогічного дослідження не охоплюється Стандартами вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта»; Стандартом вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта / Педагогіка», спеціальність 015 – «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»; проектом стандарту вищої освіти України перший (бакалаврський) рівень, галузь

знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Пропозицію відхилено

igor.raikivskyi@pnu.edu.ua

Пропонуємо розширити блок питань з методики навчання за предметними спеціальностями, в даному випадку історії

Пропозицію відхилено

Носовець Наталія Михайлівна, к. пед. н., доцент ppmtpn@gmail.com

На наш погляд недоцільна перевірка саме цих знань, виходячи з того, що магістерські програми включають потужну наукову складову (ОК з наукових досліджень, де розглядаються всі вказані методи). Такі питання не повинні використовуватись для визначення можливості вступу в магістратуру.

Пропозицію відхилено

У розділ 4. Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості

Олеся Любашенко, доктор педагогічних наук, професор, гарант ОП ОС «Магістр»

Не помітила жодних прикладних аспектів. 4.1 - це виглядає як модуль Розділу 1. Гарні ідеї - розпитати вступника про лідерство, партнерство, самоврядування. Можна це дати до розділу 2, із популярними сьогодні працями з цих питань. Усі будуть раді, якщо прийде вступник, який уже прочитав потрібні книжки 4.3.7 - 4.3.9 - вилучила б, бо це виглядає як частина програми дисципліни для магістрів 2-го року, а не вступників. Той і не на кожній магістерській ОП вони придатні.

Пропозицію відхилено

Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

1. В питаннях розділу міститься застаріла термінологія та ідеї. Наприклад пункти 4.1.8, 4.1.9, 4.1.11 не відображають сучасні підходи до організації освітнього процесу, Концепції Нової української школи тощо.

2. Частина питань, які закладені в підрозділ 4.3. відсутні у змісті бакалаврських програм і частково складають зміст підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні

Пропозицію відхилено

Половіна Олена Анатоліївна, завідувач кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти, Університет Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

Різні розділи педагогіки мають своє термінологічне поле, яке більш глибоко вивчається з урахуванням конкретної спеціальності, на яку претендуватиме здобувач. У цьому розділі повністю знівелювано педагогіку дітей раннього й дошкільного віку, Натомість, категорії "учнівське самоврядування, педагогічне керівництво самовихованням учнів, взаємодія учитель-учень, вчитель як суб'єкт, позаурочні форми" і купа іншого - базові поняття цієї Програми. Урок - не провідна форма навчання учнів. Альтернативні форми, зокрема проєктна, - давно практикуються в НУШ і є набагато дієвішими. Проте, у програмі - низка понять часів радянської системи освіти. Абсолютно знівелювано Програмою компетентнісний підхід, який є наскрізним для усіх ланок освіти, починаючи з базисної - дошкільної.

Термін "керівництво" відносно сучасних здобувачів освіти - архаїзм радянщини. Понад 10 років науковці виокремлюють категорію "супровід": педагогічний, психологічний, психолого-педагогічний, освітній. І це не лише про дітей з ООП.

Пропозицію відхилено

Науково-педагогічні працівники кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

1. Уточнити питання п. 4.1.3. щодо переліку принципів навчання, які мають бути розкритими.
 2. Зазначити у п. 4.1.4. які маються на увазі основні поняття теми «Зміст освіти», окрім представлених.
 3. Конкретизувати класифікації засобів навчання, які заявлені в п. 4.1.7.
 4. Поєднати питання п.п. 4.1.6. та 4.1.7.
 5. Додати до питань п. 4.1.8. розгляд дистанційного навчання як провідного виду навчання в сучасних умовах організації освітнього процесу в ЗЗСО («Положення про дистанційне навчання»: наказ МОН № 466250413, «Рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу 2023-2024 н.р.» URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu>).
- Оскільки індивідуальне навчання є формою організації навчання, різновидами якої є екстернат, педагогічний патронаж

Пропозицію частково враховано

igor.raikivskyi@pnu.edu.ua

Пропонуємо розширити блок питань «Прикладні психолого-педагогічні засади освіти, навчання, виховання та розвитку особистості» до 60 %.

Пропозицію відхилено

Генеральний директор директорату фахової передвищої, вищої освіти

Олег ШАРОВ